

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра теоретичної хімії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

_____

“_____” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Квантова хімія

напряму підготовки 0703 хімія
для спеціальності 8.070301 хімія

хімічного факультету
заочна форма навчання

Кредитно-модульна система
організації навчального процесу

Харків

Робоча програма навчальної дисципліни „Квантова хімія” для студентів за напрямом підготовки 0703 хімія, спеціальністю 8.070301 хімія.

Розробники: **Зіolkовський Дмитро Володимирович, к.х.н., ст. викл. кафедри теоретичної хімії**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теоретичної хімії

Протокол № _____ р.

Завідувач кафедри _____ А. М. Жолновач

“ _____ ” _____ 20__ р

Схвалено методичною комісією хімічного факультету

Протокол № ____ від “ _____ ” _____ 20__ р.

“ _____ ” _____ 20__ р.

Голова _____

О.І. Юрченко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Напрямок підготовки 0703 хімія	нормативна
Модулів – 2	Спеціальність 8.070301 хімія	Рік підготовки: 3 -й
Загальна кількість годин 162		Семестр 5 -й
Тижневих годин для з форми навчання: аудиторних – - самостійної роботи студента – -	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції 16 год.
		Практичні 8 год.
		Самостійна робота 138 год.
		Вид контролю: іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Сформувати уявлення про теоретичні методи, якими вивчають електронну будову атомів та молекул.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: основні положення квантової теорії, модельні квантовомеханічні задачі, наближені методи розв'язання рівняння Шредінгера, метод молекулярних орбіталей, метод валентних схем.

вміти: обирати придатні квантово-хімічні методи для розв'язання задач, інтерпретувати та використовувати результати квантово-хімічних розрахунків..

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Становлення та розвиток квантової хімії .

Тема 2. Основні постулати квантової механіки

Тема 3. Модельні квантовомеханічні задачі

Модуль 2.

Тема 4. Атом водню

Тема 5. Молекулярний іон водню.

Тема 6. Метод молекулярних орбіталей Хюккеля.

Тема 7. Метод валентних зв'язків та концепція резонансу

4. Структура навчальної дисципліни

Модулі і теми	Кількість годин				
	Заочна форма				
	Усього	у тому числі			
л		п	лаб	сп	
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Тема 1	22	2			20
Тема 2	23	2	2		19
Тема 3	24	2	2		20
Разом за модулем 1	69	6	4		59
Модуль 2					
Тема 4	22	2			20
Тема 5	21	2			19
Тема 6	24	3	2		20
Тема 7	24	3	2		20
Разом за модулем 2	93	10	4		79
Усього годин	162	16	8		138

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фізичні основи квантової механіки	2
2	Атомні орбіталі	2
3	Сучасна теорія хімічного зв'язку	2
4	Електронна структура лінійних та циклічних полієнів	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні властивості хвильової функції, її імовірнісна інтерпретація. Умова нормування. Густина імовірності розподілу частинок у просторі, електронна густина. Оператор Гамільтона (гамільтоніан). Принцип суперпозиції. Нестационарне рівняння Шредингера. Стационарне рівняння Шредингера. Дискретний і неперервний енергетичний спектри.	20
2	Електронна будова і електронні спектри поглинання супряжених лінійних та ароматичних вуглеводнів у рамках моделі "вільних електронів". Тунельний ефект. Коефіцієнт проходження та коефіцієнт віддзеркалювання. Приклади тунелювання у хімії. Енергетичний спектр і хвильові функції осцилятора. Двохатомна молекула у наближенні гармонічного осцилятора. Силова стала.	19

	Діаграми коливальних рівнів і коливальний спектр двохатомних систем.	
3	Атомні орбіталі, їх позначення, властивості і засоби графічного зображення. Експерименти Штерна–Герлаха. Власний (спіновий) кутовий момент електрона і пов'язаний з ним магнітний момент. Спінове та магнітне квантові числа.	20
4	Наближені методи розв'язку рівняння Шредингера. Варіаційний метод, варіаційна нерівність. Засоби вибору пробних функцій. Метод лінійних комбінацій Релея–Ріца. Рівняння для знаходження варіаційних коефіцієнтів	20
5	Обчислювальна схема методу. Електронна структура лінійних та циклічних полієнів. Розподілення електронів в молекулах. Формули Коулсона для електронної густини і порядку зв'язку. Індекс вільної валентності. Спінова густина. Молекулярні діаграми. Кореляційна крива залежності довжини від порядку зв'язку. Правило ароматичності. Антиароматичність. Електронна будова альтернантних вуглеводнів.	19
6	Індекси реакційної здатності: індекс вільної валентності, заряди на атомах, індекси Фукуї, енергія локалізації. Метод локалізацій Уеланда. Метод Коулсона та Лонге-Хігінса. Теорія граничних електронів Фукуї.	20
7	Інтерпретація хімічного зв'язку у рамках методу валентних зв'язків. Концепція резонансу. Резонансні структури. Розрахунок енергії зв'язку в молекулі водню. Порівняння методу молекулярних орбіталей і методу валентних зв'язків. Обчислення зарядів на атомах, порядків зв'язків, індексів вільної валентності і дипольних моментів в рамках методу валентних схем.	20

7. Методи навчання

Елементи проблемних лекцій; індивідуальні завдання для самостійної роботи; моделювання професійних ситуацій при вирішенні задач щодо інтерпретації спектральних даних.

8. Методи контролю

Усний контроль, письмові роботи, іспит.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	Сума
Модуль 1			Модуль 2				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
10	10	10	10	10	5	5		

Для зарахування кожного з модулів студент має набрати не менше, ніж 50% балів за кожною з тем. Для одержання допуску до підсумкового семестрового контролю студент повинен написати контрольні роботи і набрати не менше 40 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
1-49	FX	незараховано

10. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Навчальні посібники, монографії, наукові статті.
3. Електронні конспекти лекцій.

11. Рекомендована література

Базова

1. Слета Л.А., Иванов В.В. Квантовая химия. Харьков, Фолио, 2007, 443 с.
2. Мелешина А.М. Курс квантовой механики для химиков. М.:Высш.шк.,1980. 215 с.
3. Мелешина А.М. Курс квантовой химии. Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та,1981,198 с.
4. Минкин В.И., Симкин Б.Я., Миняев Р.М. Теория строения молекул. М.:Высш.шк.,1979. 407с.
5. Яцимирский К.Б., Яцимирский В.К. Химическая связь. Киев: Вища шк., 1975. 304 с.

Допоміжна

1. Лузанов А.В. Теоретическая химия. т.1. Физические основы.- Харьков, ХГУ, 1991. 207 с.
2. Фларри Р. Квантовая химия. М., Мир,1985. 472 с.
3. Заградник Р., Полак Р. Основы квантовой химии. М.: Мир,1979. 504 с.
4. Цюлик Л. Квантовая химия. т.1.М.:Мир, 1976. 512 с.
5. Слета Л.А. Химия: Справочник. – Харьков: Фолио; Ростов н/Д: Феникс,1997. 496 с., 2 -е изд. 2000. 496 с.